

Research Journal of Business and Management

Year: 2016 Volume: 3 Issue: 1

LIFE AND WORK PLACE CHOICES OF THE CREATIVE CLASS IN CITIES: THE CASE OF ISTANBUL

DOI: 10.17261/Pressacademia.2016116544

Pinar Falcioğlu¹, Ali Levent Kurtoglu²

¹Isik University. pinar.falcioğlu@isikun.edu.tr

²Isik University. ali.kurtoglu@isik.edu.tr

ABSTRACT

The Creative Class Theory is founded on the idea of human capital being the main factor of growth in the economy, rather than jobs, occupations or firms. The theory brings a new understanding to the changing city and its residents. This study determines the living and working place factors of choice of the creative class and how the high skilled workforce is spread on the geographical place. The data is obtained from a survey conducted with leaders, managers, entrepreneurs, scientists, artists who live and work in İstanbul. The results suggest that new job opportunities that the big city offers are main factors for settlement and the creative class is widely spread within the city. Findings on the factors of choice reveal that, soft factors such as, cultural diversity, social opportunities, availability of comfort zones play a role which support the Creative Class Theory. Findings also show that different factors are effective for various sub categories. The findings are expected to help in developing political and managerial implementations in city and workforce planning.

Keywords : Creative class, high skilled workforce, leader, entrepreneur, city, İstanbul.

JEL Classification : I31, J24, M12

YARATICI SINIFIN ŞEHİRLERDE YAŞAM VE İŞ YERİ TERCİHLERİ: İSTANBUL ÖRNEĞİ

ÖZET

Yaratıcı Sınıf Kuramı ekonomik gelişmenin öncüsü olarak işlerden, mesleklerden veya şirketlerden ziyade, kişileri ortaya koyan, iyi gelişmiş insan sermayesini ekonomik büyümenin ana etkenlerinden biri olarak kabul eden modern bir anlayış üzerine kurulmuştur. Kuram, değişen şehri ve şehir sakinlerini tanımlayarak farklı bir bakış açısı getirmektedir. Bu çalışmada, İstanbul'da yaşayan, lider, yönetici, girişimci, bilim insanı ve sanatçılardan oluşan yaratıcı sınıfla yapılmış bir anketin verilerinden yola çıkılarak, gelişmiş işgücünün coğrafi alanda dağılımı ve işyeri, yaşam yeri tercihlerini hangi etkenlere göre belirlediği araştırılmıştır. Sonuçlar yaratıcı sınıfın ağırlıklı olarak geniş iş imkanları nedeniyle büyük şehirde ikamet etmeyi tercih ettiğini ve şehir içinde yerleşiminin oldukça dağınık olduğunu göstermektedir. İşyeri ve yaşam yeri tercihleri ile ilgili olarak elde edilen bulgular kültürel çeşitlilik, sosyal olanaklar, konfor alanlarının varlığı gibi yumuşak etkenlerin tercih yapmada rolünü ortaya koymakta ve Yaratıcı Sınıf Kuramını doğrulamaktadır. Ayrıca, sonuçlar çeşitli altgruplarda farklı etkenlerin etkili olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulguların şehir ve işgücü planlaması ile ilgili olarak gerek politik alanda gerek iş alanında yapılacak uygulamalara yön vermesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı sınıf, gelişmiş işgücü, lider, girişimci, şehir, İstanbul.

JEL Sınıflandırması: I31, J24, M12

1.GİRİŞ

Küreselleşen yeni ekonomi ortamlarını inceleyen bilimsel çalışmalarda şehirlerin bilgi üretme merkezleri olarak, yenilikçilik temelli rekabetçiliğe katkıları son yıllarda artan şekilde vurgulanmaktadır. Şehirler, farklı insanları ve işleri bir araya getiren coğrafi bir alan olarak çeşitli özellikleriyle pek çok farklı disiplin tarafından incelenmektedir. Şehirde yaşayan ve şehre çekilen gelişmiş ve yaratıcı işgücü de yaratıcı üretime katkıda bulunan, değişimi yaratan ve aynı zamanda bu yaratıcı üretimin devamlılığını sağlayan bir kaynak olarak şehirleşme ile ilgili çalışmaların içinde yerini bulmuştur.

Bilgi kaynaklı olarak gelişen ve küreselleşen ekonomik alanlar rekabetçi avantajlarını büyük ölçüde şehirlerini değişime karşı düzenleme yöntemlerinden ve şehirlerine yetenekli, gelişmiş iş gücünü çekebilme becerilerinden almaktadırlar. Yazında sıklıkla rekabetin değişen doğası ile şehirlerin rolü arasındaki kuvvetli ilişki vurgulanmakta, şehirler yaratıcılığın, yenilikçiliğin ve bilgi üretiminin merkezleri olarak görülmektedir (Brown ve Meczynski, 2009; Agnew vd., 2001). Ekonomik gelişmenin öncüsü olarak işlerden, şirketlerden ziyade kişileri ortaya koyan, insan sermayesini özellikle iyi gelişmiş insan sermayesini ekonomik büyümenin ana etkenlerinden biri olarak kabul eden modern anlayışın kökleri Jacobs'a (1961) kadar uzanmaktadır. Bu anlayış, değişen yeni şehri ve şehir sakinlerini tanımlayarak farklı bir bakış açısı getiren Florida'nın (2002) yaratıcı sınıf kuramının altyapısını oluşturmaktadır (Brown ve Meczynski, 2009).

Florida'nın kuramına göre yaratıcı sınıfı oluşturan ve bilim, mühendislik, sanat, yönetim, girişimcilik alanlarında çalışan insanlar karmaşık sorunları çözmek için bağımsız değerlendirme yapma yeteneğine sahiptir. Bu yetenekleri sayesinde istedikleri işyerini seçebilme hatta bağımsız iş yapma, proje bazlı, esnek çalışma imkanları vardır. Böylece çalışma ve yaşama yerini belirlemede, iş ve yer değiştirme konusunda daha özgürdüler, işlerini gittikleri yere taşıyabilirler ve yaşadıkları yerle ilgili tercihlerini belirlerken şehirdeki sosyal ve fiziksel yaşam koşulları ile ilgili belirgin öncelikleri vardır. Bu tercihlerin en önemlileri de şehrin sunduğu özgür düşüncüyü geliştiren ortamların ve farklı düşüncelerin gelişmesine imkan sağlayan bir hoşgörü, açıklık ortamının varlığıdır.

Tercihlerini belirleme ve bulunmayı tercih ettikleri yerleri geliştirme gücüne sahip gelişmiş işgücü ile ilgili olarak dünyanın lider şehirleri ile ilgili yapılan görgül çalışmalar da şehir merkezlerinin hoşgörü ortamı özellikleriyle nitelikli işgücünü ve işleri çektiğini, vasıfsız işgücünü ve işleri uzaklaştırdığını ortaya koymaktadır (Dublin için Murphy ve Redmond'un (2009), Paris için Gilli'nin (2009) çalışmaları). Gelişmiş insan sermayesinin coğrafi alan üzerindeki eşit olmayan ama belli noktalarda gittikçe daha da yoğunlaşan dağılımının nedenlerini Florida (2002) şehrin çeşitliliğe ve hoşgörüye açıklığı gibi "yumuşak" etkenler ile açıklamaktadır. Şehirlerin gelişmiş işgücünü çekmekte sahip oldukları önemli fiziksel özellikleri çalışmada; şehrin teklifi, tarihi, yaşam alanlarının çekiciliği, kültürel ve eğlence ortamlarının zenginliği ve sosyal etkileşimi arttıran 'üçüncü ortamlar' olarak adlandırılacak kitabevi, kafe, park gibi ortak alanların varlığı olarak belirlemiştir. Şehrin sosyal karakterini belirleyen ana etkenler ise etnik, cinsel, dinsel çeşitliliğe açıklık, farklı yaşam şekillerine karşı hoşgörülülük olarak ortaya koyulmuştur.

Bu gibi şehirlerin kendisine çekmeyi ve tutmayı istediği yetenekli, iyi eğitilmiş, yer değiştirme olanakları yüksek "yaratıcı sınıf" tanımlaması Florida (2002) tarafından, üniversite eğitimi ölçü alınarak tanımlanan "insan sermayesi" tanımından farklı yapılmıştır. Florida'ya göre yaratıcılık okul dışında da öğrenilebilir, asıl olan yapılan işin özellikleridir. Yaratıcı sınıf üç temel gruba ayrılmıştır, birincisi bohem olarak adlandırdığı sanatsal yaratıcılık gerektiren işlerde çalışanlar (ressam, müzisyen, tasarımcı, yazar vb.) ikincisi yaratıcı merkez olarak adlandırdığı günlük iş hayatlarında da yaratıcı ve yenilikçi olan, genelde teknik yaratıcılık gerektiren işlerde çalışanlar (araştırmacılar, mühendisler vb.), ve üçüncüsü yaratıcı çalışanlar dediği sorun çözmede yaratıcı olan yöneticiler, hemşireler, avukatlar gibi çalışanlardır. Bu çalışanların ortak noktası hayatlarını bilgileri, yetenekleri yoluyla kazanmalarıdır. Petrov (2007) çalışmada Florida'nın ayrımını temel olarak yaratıcı sınıfı, yaratıcı aktivitelerinin türüne göre dört gruba ayırmaktadır: Bilim İnsanları, Bohemler, Liderler ve Girişimciler.

Yazında Florida'nın kuramına getirilen eleştiriler ağırlıklı olarak yaratıcı sınıfın gücünün fazla abartıldığı (Scott, 2006), sınıf tanımının çok geniş olduğu, sınıfın içinde yer alan bazı altgrupların fazlasıyla önemsendiği (Petrov, 2007), yumuşak etkenlerin ölçülmesinin zor olması nedeniyle sunulan istatistiksel kanıtların gerçekçi ve çok güçlü olamayacağı (Reese vd., 2010), kuramın sadece büyük bölgeler için uygulanabilir olduğu (Hansen, 2014) yönündedir. Yazında, eleştirilerin haklı yönleri olduğu kabul edilmekle birlikte öncelikle yaratıcı sınıf kavramı

daha net bir şekilde tanımlanarak, yaratıcı sınıf hipotezlerini doğrulamak ya da yanlışlamak için farklı coğrafyalarda yapılmaya devam edilmesi gerektiği de belirtilmektedir (Bontje ve Musterd, 2009).

Florida'nın kuramını ortaya attığı günden itibaren kuram pek çok farklı ülkede, yapısı farklı şehirler için de test edilmektedir. Yaşam kalitesi ile gelişmiş işgücünü çekebilen Londra, Paris, Amsterdam gibi lider Avrupa şehirlerinin sunduğu, yüksek getirili iş imkanları, iyi ulaşım ve iletişim yolları, geniş yaşam seçenekleri, odaklanmış kültürel aktivite alanları ve eğlence imkanları vb. avantajlar açıktır. Bu açıları karşılaştırıldığında İstanbul iyi ulaşım ve iletişim yolları, geniş yaşam seçenekleri, odaklanmış kültürel aktivite alanları ve eğlence imkanları sunamamakta, büyüklük kaynaklı sorunlara sahip bir şehir görüntüsü vermektedir. Ancak tüm Türkiye çapında bakıldığında yeni iş imkanları yaratabilme özelliğiyle yaratıcı sınıfı çekebilen büyük bir şehir olduğu görülmektedir. Kuramın çıktığı Avrupa ve Amerika dışında bulunan ve yazında incelenen diğer şehirlerden farklı bazı özellikler gösteren bir şehir olarak, kuramın İstanbul gibi farklı bir coğrafyada test edilmesi ile uluslararası yazındaki tartışmalara yeni bulgular sağlanabilecek ve yaratıcı sınıf için Türkiye'de en uygun ortamı sunan şehir olan İstanbul'da yaşayan yaratıcı sınıfın tanımlanması bu çalışmanın yazına özgün katkılarından biri olacaktır.

Bu çalışmanın amaçlarından biri de İstanbul'da yaşayan yaratıcı sınıfı oluşturan kişilerin özelliklerini ve şehirdeki yaşam örüntülerini ortaya koymaktır. Bunu yaparken yaratıcı sınıfı oluşturan kişilerin ne tür semtlerde, hangi nedenlerle yaşadığı ve çalıştığı belirlenmeye çalışılacaktır. Böylelikle ne tür özelliklere sahip semtlerin şehrin gelişimine daha çok etki yaratabileceği de açıklanabilecektir. Ayrıca çeşitli altgruplar arasında tercih farklılıkları olup olmadığı, varsa hangi etkenlerin hangi altgruplarda hangi nedenle farklılık yarattığı tartışılacak ve kurama katkıda bulunmaya çalışılacaktır. İstanbul'a gelme ve yaşama noktasında sert etkenlerin daha önemli etkenler olduğu mevcut yazından bilinmekle birlikte yaşanan semti seçmede Yaratıcı Sınıf Kuramı'nın öngördüğü gibi yumuşak etkenlerin önemi anlaşılmalı çalışılacaktır.

Çalışmanın bundan sonraki aşamalarında öncelikle yazında yaratıcı sınıf ile ilgili yapılmış görgül çalışmalar anlatılarak bu çalışmanın yazına sağlayacağı fayda ortaya koyulacak, daha sonra yöntem ve veri ile ilgili bilgiler verilecek, bulgular tartışıldıktan sonra sonuç kısmında çalışmanın incelenen kurama katkısı değerlendirilecektir.

2. DÜNYA VE TÜRKİYE YAZININDA "YARATICI SINIF" ÜZERİNE YAPILMIŞ GÖRGÜL ÇALIŞMALAR

Yazında yaratıcı sınıf ile bağlantılı önemli yer tutan ana tartışma konusu yaratıcı sınıfın bölgesel gelişimi etkileme gücüdür. Yaratıcı sınıfın şehrin/bölgenin büyümesine etkisini araştıran bazı görgül çalışmalarda yaratıcı sınıf ölçütlerinin bölgesel gelişmeyi açıklamada insan sermayesi ölçütlerinden daha destekleyici olduğu, örneğin İsveç (Mellander, Florida, 2006) ve Hollanda (Marlet, Van Woerken, 2004) örneklerinde görülmektedir. Amerika'da (Florida vd., 2008) yapılan bir çalışmaya göre ise bölgesel gelişmeyi açıklamada yaratıcı sınıf etkisini çalışan verimliliği, insan sermayesi ise bölgesel gelir ve zenginliği arttırarak göstermektedir. İki kavramın birbirini tamamladığı ve farklı yollarla büyümeye etki ettiği ortaya koyulmuştur. Bu çalışmada ayrıca bazı iş kollarının büyümeye katkısının daha çok olduğu bulunmuştur, Eğitim ve sağlık işlerinin etkisi azken, bilgisayar teknolojileri, mühendislik, yönetim, finansal operasyon işlerinin katkısı çoktur. Sanat ve eğlence işlerinin de büyümeye doğrudan etkisi bulunmaktadır.

Yaratıcı sınıfı çekebilen şehirlerin büyüklüğünün önemli bir etken olduğu Amerika ve Avrupa'yı inceleyen tüm çalışmalarda belirlenmiştir. Danimarka gibi küçük ve gelişmiş bir ekonomide dahi güçlü bir altyapıya ve üniversitelere sahip küçük şehirler bile yaratıcı sınıfı büyüklükleriyle orantılı olarak bulunduramamaktadırlar (Lorenzen ve Andersen, 2012).

Büyüme ile yaratıcı sınıf arasında pozitif ilişki bulunmakla birlikte aralarındaki nedensellik ilişkisinin yönü yazında tartışılmaktadır (Van Aalst vd., 2014). Yaratıcı sınıfın varlığı mı büyümeyi getirmektedir, yoksa büyüme mi yaratıcı sınıfı etkilemektedir? Florida vd. (2008) çalışmalarında sundukları görgül modelin ve bulguların aradaki nedenselliği açıklayamadığını belirtmektedirler.

Florida'nın üzerinde durduğu ve yazında sıklıkla tartışılan bir başka konu da bu sınıfın özelliklerinin ve yaşamayı tercih ettikleri şehrin özelliklerinin tanımlanmasıdır. Sınıfı tanımlamaya çalışan güncel çalışmalarda ortaya çıkan bir özellik büyük şehirlerde yaşayan bu sınıfın tüketim tercihlerinin büyük şehirlerin sunduğu imkanlarla bağlantılı olduğudur. Bu sınıf şehirdeki yerel kitabevi, kafe, festival gibi özelleştirilmiş ürünlerin temel alıcılarıdır,

ayrıca konsere, sergilere gitme sıklığı karşılaştırıldığında tüm ülke örneklerinde şehirdeki diğer gruplardan anlamlı farklılık gösterirler, kendilerini aile, geçmiş ilişkiler vb. geleneksel sosyal bağlantılarla bağlı görmezler (Reese vd., 2010; Lorenzen ve Andersen, 2012).

Gelişmiş insan sermayesinin coğrafi alan üzerindeki dağılımının nedenlerini Florida (2002) şehrin çeşitliliğe ve hoşgörüyü açıklığı gibi "yumuşak" etkenler ile açıklamaktadır. Şehrin sosyal karakterini belirleyen ana etkenler olan etnik, cinsel, dinsel çeşitliliğe açıklık ve farklı yaşam şekillerine karşı hoşgörülülük, yazında etkisi en zor ölçülen etkenler oldukları için görgül analizlerde ayrıca tartışılmıştır. Çeşitliliğe gösterilen hoşgörünün yetenek ve teknoloji ile birlikte bölgesel gelir ve maaşlarla bağlantısı bulunduğu Amerika ve Kanada örneklerinde görülmektedir. (Florida vd., 2008; Florida vd., 2010). Özellikle Kanada örneğinde göçmen işçilere ve azınlıklara gösterilen açıklık ile bölgesel gelir arasında teknolojinin sağladığından daha fazla bağlantı bulunmuştur.

Marlet ve Van Woerkens (2014) çalışmalarında, Hollanda örneğinde başkent Amsterdam'ın artık yaratıcı sınıfı çekmediğini, yaratıcı sınıfın en yoğun olarak bulunduğu bölgelerin dışında kalan şehirlerde artış olduğunu bulmuş ve bunun nedenlerini araştırmışlardır. Şehirdeki bohem sınıfın ve eşcinsellerin varlığı, tarihsellik, doğaya yakınlık ile yaratıcı sınıf arasında pozitif korelasyon varken, etnik çeşitlilik ile yaratıcı sınıf arasında herhangi bir ilişki görülmemektedir. Tüm etkenler bir arada değerlendirildiğinde ise yine de iş imkanları ve sosyal buluşma imkanları asıl farkı yaratan etkenlerdir. Hoşgörü ve açıklık ortamı tercihte açıklayıcı bir etken değildir, estetik özellikler, tarihi binaların varlığı, çevresel güzellikler ise önemli etkenlerdir. Tercih edilen şehirler tarihi bir ortamı kültürel sosyal imkanlarla birleştiren, doğal bir ortamda konumlanmış ama yine de yakınında iş yoğunlaşmaları bulunan yerlerdir.

Dublin için yapılmış bir çalışmada (Murphy ve Redmond, 2009) ise işbulma imkanları, ailenin orada olması ve bu şehirde doğmuş olma gibi sert etkenlerin daha önplanda olduğunu, yumuşak etkenlerin arka planda kaldığını görüyoruz. Ancak şehirde yaşayanların şehri, imkanlarından duydukları memnuniyetleri açısından değerlendirdiklerinde sert etkenlerden memnun olmadıklarını, yumuşak etkenleri ise tatmin edici buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca şehir hoşgörülü ve açık olarak değerlendirilmektedir.

Şehrin içinde çalışan sınıfın dağılımını inceleyen büyük şehir çalışmalarında ise, örneğin Londra için Davidson ve Wyly (2012) çalışan sınıfın çok dağınık ve parçalı bir şekilde yerleştiğini göstermişlerdir. Londra ile karşılaştırılınca daha yoğun bir yerleşime sahip Paris örneğinde (Halbert, 2004; Gilli, 2009) ise bulgular şehir merkezinin nitelikli işgücünü ve işleri çektiğini, vasıfsız işgücünü ve işleri uzaklaştırdığını göstermektedir.

Florida'nın kuramındaki temel fikirlerden biri de yaratıcı sınıfı oluşturan kişilerin işten daha çok, konum uğruna yer değiştirdiğidir. Yaratıcı sınıf üyelerinin mobil olma konusunda daha rahat olup olmadığının test edildiği çalışmalarda da kuramla tam uyuşmayan sonuçlara ulaşılmıştır. Florida'ya (2000) göre bu sınıfın bireysel tercihleri önceliklidir ve talepleri karşılanmazsa şehirden şehire kolayca gidecektir. Hansen ve Niedomysl (2009) çalışmalarında kuramın geliştirildiği ülke olan Amerika'daki yaratıcı sınıfın kalabalıklığının ve arasında geçiş yapabilecekleri çok sayıda bölge oluşunun farklı coğrafyalarda farklı sonuçlar alınmasına yol açmış olabileceğini savunmaktadır. Buna karşılık İskandinav ülkelerinde nüfusu bir milyonu geçen başkent dışında sadece bir iki şehir daha bulunmaktadır ve herbirinin ekonomik olanakları ve sosyal imkanları onları bölgelerinin tek seçeneği haline getirmektedir. İsveç örneği için Hansen ve Niedomysl (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre yaratıcı sınıfın göç oranları diğer göç eden gruplarla karşılaştırılınca çok yüksek çıkmamıştır. Ayrıca yaratıcı sınıfın en çok üniversiteyi bitirdikten sonra taşındığı ve yerden çok iş için taşındığı ortaya koyulmaktadır.

Yazında ayrıca büyükşehirler dışında kalan uç alanlarda, küçük orta boy şehirlerde ve sanayileşme sonrası şehirlerde yaratıcı sınıfın rolünü inceleyen çalışmalar mevcuttur. Kanada'nın uç alanlarında yaptığı çalışma ile Petrov (2007) bilgi üretimi için potansiyeli olan yerlerin açıklık ve tolerans geliştirme yeteneği ile birlikte yaratıcı sınıfı çekebildiğini ve ulusal seviyede rekabetçi olabildiğini göstermektedir. Rich (2012) çalışmasında eskiden kömürcülükle uğraşan, sanayileşme sonrası dönemde eğitilmiş iş gücünden göç veren Scranton şehrinin yenilenme sürecinde yaratıcı sınıfın geliştirilmesi için yapılabilecekleri tartışmıştır. Sonuç olarak mevcut işgücünün sosyal bağlarını kuvvetlendirerek şehirde kalmalarını sağlama stratejilerine yoğunlaşılması önerisi getirilmiştir.

Türkiye ve İstanbul ile ilgili şehirlerdeki yaşam kalitesi ile ilgili yapılmış olan çalışmalardan Türksever ve Atalık'ın (2001) çalışmalarında İstanbul'un 22 semtinde yapılan anket sonuçlarına göre İstanbul genelinde yaşam

kalitesini belirleyen etkenler iklim, kalabalık, spor, sağlık, konut olanakları, işe ulaşım, çevre kirliliğidir. Ülengin vd. (2001) çalışmalarında İstanbulluların iyi bir şehirden beklentisinin öncelikle şehrin tatmin edici iş olanakları sunması, sonrasında altyapı, belediye hizmetleri ve trafik akışı, toplu taşıma ile ilgili olduğu yönündedir.

Türkiye 'de yaratıcı sektörlerin coğrafi alan üzerindeki yoğunlaşmasını inceleyen bir çalışmaya göre sadece üç ilde (İstanbul , Ankara, İzmir) sanayi yoğunlaşması tespit edilmiş ancak il büyüklüğü ile yaratıcı küme yoğunlaşması arasında net bir ilişki kurulamamıştır (Seçilmiş, 2015). Türkiye'de yaratıcı sektörleri inceleyen güncel çalışmalara göre (Lazaretti vd., 2014; Güran ve Seçilmiş, 2013) Türkiye'nin sadece en çok nüfusa sahip iki şehirde, İstanbul ve Ankara'da yaratıcı yoğunlaşma gözlenebilmektedir. Yaratıcı sektörler (yazılım, film, video, yayıncılık, müzik, mimarlık, reklamcılık, sanat-antika, el sanatları, gösteri sanatları, tiyatro, radyo ve tv) yaratıcı sınıfın çalıştığı iş alanlarını kapsamakla birlikte yaratıcı sınıfı oluşturan kişiler yöneticilik, girişimcilik gibi farklı iş alanlarında da çalışabilmektedir. Ancak Florida'nın (2002) çalışmasına göre yaratıcı sektörlerde çalışan kişiler yaratıcı sınıfın en ayırtedici kısmını oluşturdukları için İstanbul ve Ankara'nın yaratıcı sınıf için Türkiye'de en uygun ortamı sunan şehirler olduğunu düşünebiliriz.

Sonuç olarak, görgül çalışmalar toplu olarak değerlendirildiğinde, hiçbir görgül çalışmada sert etkenlerin yumuşak etkenlerden daha az etkili olduğu ispatlanmamıştır ve Florida'nın tezleri sosyal politikalar geliştirmek için yeterli görülmemektedir (Bontje, Mosterd, 2009; Van Aalst vd., 2014; Andersen ve Lorenzen, 2012). Ayrıca bireylerin hangi şehirde ya da hangi semtte yaşamayı, neden tercih ettikleri, yumuşak etkenlerin etkili olup olmadığı konularında ağırlıklı olarak ikincil verilerle çalışıldığı, birincil veri toplama yolu ile daha az çalışma yapıldığı görülmektedir. Bilindiği kadarıyla İstanbul'da yaşayan gelişmiş işgücünün yaşam tercihleri ile ilgili olarak detaylı bir görgül çalışma henüz yapılmamıştır. Bu çalışmanın amacı yazındaki bu boşluğu doldurmak ve İstanbul örneği ile ulusal ve uluslararası yazına katkıda bulunmaktır.

3. VERİ VE YÖNTEM

Çalışmada kullanılan anket ve yöntem Brown ve Męczyński (2009)'nin çalışmasını temel almaktadır. Birincil veriye ulaşmayı sağlaması nedeniyle çalışmada anket yöntemi tercih edilmiştir (Ek 1). Çalışmada kullanılan veriler İstanbul'da yaşayan ve çalışan, yaratıcı sınıfı oluşturan meslek gruplarına ait oda ve derneklere kayıtlı olan, 2000'i aşkın kişiye Mayıs- Ekim 2014 tarihleri arasında internet üzerinden yollanmış bir anketten sağlanmıştır. 2000 üzerinde kişiye elektronik posta yolu ile ilgili internet adresinin bağlantısı yollanarak, yaklaşık 50 kişiye de anketin yüz yüze uygulaması yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Yüz yüze yapılan anketlerde daha detaylı bilgiye ulaşılmaya çalışılmamış, sadece anketin doldurulmasını kolaylaştırmak amacı ile yüz yüze görüşme yoluna gidilmiştir, soruların doğru anlamayı zorlaştırıcı teknik bir yönü olmaması nedeniyle de, yüz yüze ve internet üzerinden verilen cevaplar arasında istatistiki olarak farklılık bulunmamaktadır. Anketlerde 213 cevap ile yaklaşık %10 luk bir cevap verme yüzdesi sağlanmıştır. Yapılan detaylı incelemede bu 213 cevaptan 173 tanesinin Florida'nın tanımladığı yaratıcı işgücüne ait olduğu ortaya çıkarılmıştır ve sonuçlar bu 173 geçerli cevap (50 tanesi yüz yüze, 123 tanesi internet aracılığıyla gerçekleştirilen anket verileri) üzerinden değerlendirilmiştir.

Ankette kişilere demografik bilgiler yanısıra yaşadıkları semtin adı, çalıştıkları semtin adı, ne kadar sürede evden işe ulaştıkları sorulmuştur. Semt seçimi yaparken sert ve yumuşak etkenlerle ilgili tercihlerini belirlemek amacı ile hem işyerlerinin bulunduğu semtle, hem de yaşamayı seçtikleri semt ile ilgili hem sert ve hem yumuşak etkenlerden tercihlerini belirlemeleri istenmiştir. Yazında belirtildiği gibi, sert etkenler kamu hizmetleri, ulaşım imkanları, yaşama maliyeti gibi etkenler, yumuşak etkenler ise kültürel ve eğlence imkanları, hoşgörü ve açıklık düzeyi gibi etkenlerdir.

173 kişilik yaratıcı iş gücünün demografik verilerine istinaden (Tablo 1), katılımcı grubun ağırlıklı olarak 25-45 yaş grubu arasında olduğu (%76) ve 28 farklı iş dalına mensup oldukları gözlemlenmiştir¹. Medeni durumları,

¹ **Yaratıcı iş gücü meslekleri;** Kütüphaneci, Öğretim üyesi / Öğretim görevlisi, Mühendis, İnsan kaynakları uzmanı, Tıp doktoru, Satış uzmanı, Mimar, Bankacı, Vergi Denetim/Danışmanlık, Spor yönetim ve pazarlama, Sporcu, Yönetici, Denetçi, İç mimar, Ressam, Finans uzmanı, Sanatçı, Mali müşavir, Reklamcı, Pazarlama uzmanı, İdari işler müdürü, Editör, Dealer, Sivil toplum örgütü çalışanı, Proje koordinatörü, Mali işler müdür yardımcısı.

cinsiyet dağılımları ve çocuk sahibi olmaları benzer şekilde eşit görülen kitlenin eğitim düzeyleri %99 oranında üniversite ve üstü şeklinde gerçekleşmiş olup, toplam kitlenin %57'sinin lisansüstü ve ötesi eğitim aldıkları gözlenmiştir.

Katılımcıların gelir düzeyleri ağırlıklı olarak (%54) 2000-6000TL arasındadır. Toplam kitlede yüksek gelir seviyesi olarak tanımlanan 10000TL ve üzeri gelir sahibi olanlar %12 seviyesinde iken değişken gelirli olanlar tüm kitlenin %4'üne denk gelmektedir.

Tablo 1: Yaratıcı İşgücü Demografik Dağılımı

Dağılımı	18-25	14
	25-35	72
	35-45	59
	45-55	13
	55 ve üzeri	15
Cinsiyet	Kadın	88
	Erkek	85
Medeni Durum	Bekar	88
	Evli	85
Çocuksuz		95
Çocuklu		78
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	
	Lise	0
	Üniversite (Lisans)	2
	Üniversite (Lisansüstü)	73
	Üniversite (Doktora)	71
		27

3.3. Bulgular

3.3.1. Coğrafi Alanda Dağılım ve Yer Tercihleri ile İlgili Bulgular

İlçe belediyeleri düzeyinde yer dağılımlarına göre İstanbul-Avrupa'da ikamet edilen 16 farklı ilçe bulunmuş, bu sayı İstanbul-Anadolu'da 21 farklı ilçe olarak gözlenmiştir. Aynı karşılaştırma iş yerleri bazında yapıldığında İstanbul-Avrupa tarafında 20 farklı ilçe saptanmış, İstanbul-Anadolu tarafında 11 farklı ilçe şeklinde gerçekleşmiştir. Tüm çalışmada toplam 17 kişinin iş ve ev için seçtikleri ilçeler aynı ilçe olarak gözlenmiştir. Katılımcılar, ev ve iş yerleri arasında 0-75 km arasında bir yol katetmektedir ve ortalama iş ve ev arasında alınan mesafe 21,3 km'dir. Bu esnada tek yönlü ulaşım için geçen süre 0-120 dakika arasında değişmekte ve ortalama 63 dakika olarak gerçekleşmektedir.

Katılımcıların değerlendirmelerine istinaden iş yerinin mekansal konumu göz önüne alındığında, önem sırasına göre işyeri tercihi yapmada rol oynayan sert etkenler: Ulaşım açısından elverişlilik, iş açısından yeni fırsatlar barındırması ve daha yüksek kazanç ile çalışılabilmesi olurken yine önem sırasına göre ortaya konan yumuşak etkenler kültürel çeşitlilik, konfor alanlarının çokluğu (restoranlar, barlar, sinemalar, spor olanakları vs.) ve kişisel güvenlik şeklinde gözlenmiştir. İstanbul'daki yaratıcı iş gücünün bu anlamda yazındaki benzer çalışmalara (Florida,R., Mellander, C., Stolarick, K., 2010) göre fark oluşturması kültürel çeşitliliğin sosyal olanakları da beraberinde getiriyor olmasından kaynaklanabilir.

Aynı karşılaştırmada ikamet edilen evin mekansal konumu bazında incelendiğinde önem sırasına göre ulaşım açısından elverişlilik, semtteki yapıların kalitesi ve doğaya yakın olması sert etkenleri oluştururken; sosyal olanakların fazla olması, konfor alanlarının çokluğu (restoranlar, barlar, sinemalar, spor olanakları vs.) ve kişisel güvenlik en önemli yumuşak etkenleri oluşturmaktadır.

Trafik sıklığı, kişisel güvenlik ve suç oranı olası bir iş değişikliğini tetikleyebilecek sert etkenler olarak görülürken, o semtteki agresif/antisosyal davranışların varlığı bu alanda öne çıkan yumuşak etkidir. Kişisel güvenlik, trafik sıklığı ve suç oranı ikamet edilen evin değiştirilmesine yol açabilecek sert etkenler olarak ortaya çıkarken, o semtteki agresif/antisosyal davranışların varlığı bu alanda en önemli yumuşak etken olma özelliğini göstermektedir.

3.3.2. Altgrupların Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular

Yaratıcı sınıfın tercihlerini daha detaylı olarak ortaya koyabilmek amacıyla farklı gruplar arası tercihler de karşılaştırılmıştır. Kadın-erkek, alt gelir -üst gelir, 35 yaş altı ve üstü, evli-bekar, çocuk sahibi olma-olmama durumlarının hangi etkenlerde farklılıklara yol açtığına bakıldığında hem işyeri hem de evyeri seçiminde ve tüm etkenlerde istatistiksel olarak en anlamlı farklılıkların kadın-erkek tercihlerinde olduğu görülmektedir (Tablo 2, 3, 4, 5).

İşyeri seçiminde kadın erkek farklılığına bakıldığında sert etkenlerden sadece altyapı ve bina kalitesinde, yumuşak etkenlerden ise kültürel çeşitlilik, eşcinselliğe tolerans, semtin yumuşak atmosferi, doğal alanların varlığı ve kişisel güvenliği etkenlerinde kadın erkek arasında istatistiki olarak anlamlı derecede farklılık olduğu ortaya çıkmıştır (Tablo 2,3).

Alt gelir ve üst gelir arasında farklılık görülen etkenler, işyerinde sert etkenlerde sadece altyapı ve bina kalitesinde, yumuşak etkenlerde ise kişisel güvenlik, düşük suç oranı, düşük uyuşturucu kullanımı alanlarındadır (Tablo 2,3).

Tablo 2: Yaratıcı İşgücünün İşyeri Tercihlerinin Sert Etkenler Açısından Karşılaştırılması (t-test sonuçları)

Yer	Etken Türü	Etkenler	Kadın	Erkek	Alt Gelir	Üst Gelir	35 altı	35 üstü	Evli	Bekar	Çocuk sahibi	Değil
İşyeri	Sert Etkenler	iyi üniversitelere yakınlık	0.878		0.026		0.918		0.052*		0.561	
		Altyapı	0.049*		0.051		0.973		0.340		0.732	
		Bina kalitesi	0.070*		0.022		0.686		0.615		0.724	
		Bina imkanları	0.619		0.289		0.934		0.346		0.284	
		Ekonomik Uygunluk	0.863		0.949		0.170		0.096*		0.185	
		Doğaya yakınlık	0.118		0.933		0.707		0.318		0.720	
		Ulaşım	0.221		0.654		0.369		0.920		0.585	
		Mikroiklim Koşulları	0.221		0.912		0.799		0.238		0.856	
		Semtin Büyüklüğü	0.439		0.407		0.971		0.252		0.787	
		Gelir Getirme İmkanları	0.220		0.998		0.882		0.555		0.496	
İş İmkanlarının Çokluğu	0.237		0.806		0.979		0.618		0.356			

* % 5 güven aralığında istatistiki olarak anlamlı

Tablo 3: Yaratıcı İşgücünün İşyeri Tercihlerinin Yumuşak Etkenler Açısından Karşılaştırılması (t-test sonuçları)

Yer	Etken Türü	Etkenler	Kadın	Erkek	Alt Gelir	Üst Gelir	35 altı	35 üstü	Evli	Bekar	Çocuk sahibi	Değil
İşyeri	Yumuşak Etkenler	Kültürel Çeşitlilik	0.033*		0.732		0.200		0.919		0.702	
		Sosyal İmkanlar	0.555		0.130		0.494		0.597		0.666	
		Semtın Atmosferi	0.017*		0.976		0.574		0.823		0.109	
		Cinsel Çeşitliliğe Hoşgörü	0.010*		0.115		0.750		0.255		0.100	
		Açıkgörüşlülük ve barışçılık	0.524		0.976		0.773		0.709		0.501	
		Farklı milliyetlere hoşgörü	0.484		0.402		0.454		0.198		0.105	
		Konfor Alanlarının Çokluğu	0.104		0.177		0.887		0.554		0.576	
		Doğal zenginlikler	0.039*		0.151		0.677		0.274		0.575	
		Kişisel Güvenlik	0.010*		0.005*		0.327		0.130		0.020*	
		Düşük Suç Oranı	0.385		0.001*		0.013*		0.037*		0.001*	
		Düşük Uyuşturucu Kullanımı	0.904		0.009*		0.000*		0.019*		0.000*	

*% 5 güven aralığında istatistiki olarak anlamlı

Ev yeri seçiminde sert etkenler doğaya yakınlık, yumuşak etkenler eşcinselliğe tolerans ve arkadaşlara yakınlık olarak az sayıda etkende karşımıza çıkmaktadır. Ev yeri seçiminde kadın erkek farklılığına bakıldığında, sert etkenlerden doğaya yakınlık, mikro iklim koşulları, semt büyüklüğünde farklılıklar, yumuşak etkenlerden ise kültürel farklılık, sosyal olanaklar, semtin yumuşak atmosferi, eşcinselliğe tolerans, açıkfikirlilik, barışçılık, farklı milli kimliklere açıklık, konfor alanlarının daha çok oluşu, doğal alanların varlığı ve düşük suç oranı etkenlerinde anlamlı derecede farklılıklar görülmüştür (Tablo 4,5). Yaratıcı Sınıf kuramında önemli bir yer tutan, farklılıklara hoşgörü konusunda kadın ve erkeğin farklı yaklaşımı dikkat çekmektedir.

Tablo 4: Yaratıcı İşgücünün Ev yeri Tercihlerinin Sert Etkenler Açısından Karşılaştırılması (t-test sonuçları)

Yer	Etken Türü	Etkenler	Kadın	Erkek	Alt Gelir	Üst Gelir	35 altı	35 üstü	Evli	Bekar	Çocuk sahibi	Değil
Ev	Sert Etkenler	iyi üniversitelere yakınlık	0.712		0.680		0.009*		0.002*		0.039*	
		Altyapı	0.946		0.575		0.000*		0.000*		0.000*	
		Bina kalitesi	0.715		0.207		0.001*		0.000*		0.000*	
		Bina imkanları	0.116		0.114		0.000*		0.000*		0.000*	
		Ekonomik Uygunluk	0.142		0.295		0.827		0.350		0.528	
		Doğaya yakınlık	0.002*		0.049*		0.694		0.065*		0.349	
		Ulaşım	0.873		0.169		0.242		0.703		0.337	
		Mikroiklim Koşulları	0.000*		0.573		0.533		0.269		0.369	
		Semtın Büyüklüğü	0.018*		0.152		0.831		0.912		0.096*	

*% 5 güven aralığında istatistiki olarak anlamlı

35 yaş altı ve üstünde işyeri seçiminde hiçbir sert etkende farklılık görülmemekte, yumuşak etkenlerde ise sadece düşük suç oranı, düşük uyuşturucu kullanımı alanlarında farklılık görülmektedir (Tablo 2,3). Ev yeri seçiminde üniversiteye yakınlık, altyapı, binaların uygunluğu ve kalitesi sert etkenleri, semtin yumuşak atmosferi, açıkfikirlilik ve barışçılık, çocuklar için güvenli oluş, o semtte doğmuş veya okumuş olmak, kişisel güvenlik, düşük suç oranı, düşük uyuşturucu kullanımı yumuşak etkenleri oluşturmaktadır (Tablo 4,5).

Tablo 5: Yaratıcı İşgücünün Ev yeri Tercihlerinin Yumuşak Etkenler Açısından Karşılaştırılması (t-test sonuçları)

Yer	Etken Türü	Etkenler	Kadın	Erkek	Alt Gelir	Üst Gelir	35 altı	35 üstü	Evli	Bekar	Çocuk sahibi	Değil
Ev	Yumuşak Etkenler	Kültürel Çeşitlilik	0.000*		0.257		0.810		0.663		0.440	
		Sosyal İmkanlar	0.001*		0.816		0.688		0.548		0.881	
		Semtin Atmosferi	0.001*		0.289		0.093*		0.851		0.478	
		Cinsel Çeşitliliğe Hoşgörü	0.002*		0.012		0.878		0.248		0.340	
		Açıkgörürlük ve barışçılık	0.019*		0.946		0.034*		0.018*		0.006*	
		Farklı milliyetlere hoşgörü	0.017*		0.456		0.336		0.893		0.376	
		Çocuklar için Güvenlik	0.143		0.109		0.000*		0.000		0.000*	
		Arkadaşlara Yakınlık	0.525		0.023*		0.346		0.361		0.216	
		Büyük Aileye Yakınlık	0.775		0.218		0.341		0.013*		0.194	
		Semtte doğmuş olmak	0.402		0.355		0.014*		0.640		0.240	
		Semtte Okumuş Olmak	0.156		0.218		0.067*		0.509		0.534	
		İşyerine Yakınlık	0.536		0.476		0.183		0.695		0.674	
		Konfor Alanlarının Çokluğu	0.004*		0.987		0.967		0.034*		0.058	
		Doğal zenginlikler	0.002*		0.432		0.281		0.470		0.059	
		Kişisel Güvenlik	0.102		0.321		0.051*		0.130		0.000*	
		Düşük Suç Oranı	0.013*		0.688		0.007*		0.117		0.000*	
Düşük Uyuşturucu Kullanımı	0.775		0.692		0.042*		0.209		0.003*			

*% 5 güven aralığında istatistiki olarak anlamlı

Evli veya bekar olma durumunda işyeri seçiminde sert etkenlerde üniversiteye yakınlık, ekonomik uygunluk, yumuşak etkenlerde düşük suç oranı, düşük uyuşturucu kullanımı görülmektedir(Tablo 2,3). Ev yeri seçiminde 35 yaş üstü altı karşılaştırmasıyla çok benzer şekilde sert etkenlerden üniversiteye yakınlık, altyapı, binaların uygunluğu ve kalitesi , yumuşak etkenlerden ise açıkfikirlilik ve barışçılık, çocuklar için güvenli oluş, farklı olarak büyük aileye yakınlık ve daha çok konfor alanlarının oluşu görülmektedir(Tablo 4,5).

Çocuk sahibi olmak ya da olmamak durumu işyeri seçiminde sadece kişisel güvenlik, düşük suç oranı, düşük uyuşturucu kullanımında farklılık yaratmaktadır(Tablo 2,3). Ev yeri seçiminde 35 yaş altı üstü ve evli bekar olma durumuyla benzer şekilde sert etkenlerden üniversiteye yakınlık, altyapı, binaların uygunluğu ve kalitesi , yumuşak etkenlerden ise açıkfikirlilik ve barışçılık, çocuklar için güvenli oluş, kişisel güvenlik, düşük suç oranı, düşük uyuşturucu kullanımı, farklı olarak semtin büyüklüğü görülmektedir(Tablo 4,5).

Farklı grupların karşılaştırması göstermektedir ki özellikle yumuşak etkenlerde, yumuşak etkenler arasında da farklı kimliklere tolerans, barışçılık, açıkfikirlilik gibi konularda anlamlı farklılıklar ön plana çıkmaktadır.

3.3.3 Etkenlerin Karşılaştırılması Sonucu Elde Edilen Bulgular

İşyeri ve yaşam alanı seçiminde altgruplar içerisinde değerlendirilen toplam 20 sert etkenden 6 etkende fikir uyumsuzluklarının yaşandığı görülmektedir. Bunlar; üniversitelere yakın mesafe oluş, çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği, semtteki yapıların kalitesi, semtteki yapıların elverişliliği, doğaya yakınlık ve mikro iklim koşullarıdır.

Altgruplar sert etkenler açısından birbirleriyle karşılaştırıldığında Kadın-Erkek ve Alt-Üst Gelir altgruplarında uyumsuzluk gösteren etkenler "doğaya yakınlık" dışında farklılık gösterirken; 35 yaş altı-35 yaş üstü, evli-bekar, çocuk sahibi-değil gruplarında %75 oranında fikir uyumsuzluklarının aynı etkenlerde toplandığı izlenmektedir (Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği, semtteki yapıların kalitesi, semtteki yapıların elverişliliği). Bu etkenlerdeki fikir uyumsuzluğu işyeri seçiminde gözlemlenmezken, yaşam alanı seçiminde etkili oldukları görülmektedir.

Sert etkenlerdeki fikir uyumsuzluğu göz önünde bulundurulduğunda en yüksek farklı görüşün 35 yaş altı-35 yaş üstü, evli-bekar, çocuk sahibi-değil altgruplarında, çevredeki gelişmiş yapıların çeşitliliğinde ortaya çıkmaktadır. Evli-bekar grubu bu etkene en hassas ve en yüksek farklılıkta yanıt veren grup olarak öne çıkmaktadır.

İşyeri ve yaşam alanı seçiminde altgruplar içerisinde değerlendirilen toplam 28 yumuşak etkenden 14 etkende fikir uyumsuzluklarının yaşandığı görülmektedir. Bunlar; semtteki sıcakkanlılık, gay/lezbiyen toleransının yüksek oluşu, kültürel çeşitlilik, sosyal olanaklar, açıkfikirli ve hoşgörülü olunması, farklı ulusal kimliklere açık oluşu, konfor alanlarının çokluğu, doğal olanaklar, çocuklar için güvenli oluşu, arkadaşlara yakınlık, o semtte doğmuş olmak, kişisel güvenlik, düşük suç oranı, uyuşturucu kullanımının düşük olmasıdır.

Yumuşak etkenler konusunda fikir uyumsuzlukları değerlendirildiğinde %50'nin üzerinde oranla kadın-erkek alt grubu en fazla farklı fikre sahip küme olarak öne çıkmaktadır. Evli-bekar alt grubu ise yumuşak etkenler değerlendirildiğinde sadece konfor alanlarının çokluğu hususunda fikir ayrılığı yaşamaktadır.

Evli-bekar alt grubu dışında tüm altgrupların fikir farklılığına sahip olduğu etken suç oranının düşük olmasıdır. En yüksek fikir uyumsuzluğu kadın-erkek alt grubunda yaşam alanı seçiminde ortaya çıkan kültürel çeşitlilik etkenidir.

Genel resim değerlendirildiğinde, iş yeri seçimini 22 etkenin etkileri açısından değerlendiren 5 alt grupta yapılan 110 fikir uyumu karşılaştırmasında sadece 7 seçimde farklılık ortaya çıktığı görülmektedir. Yaşam alanı seçiminde ise bu oran 130 fikir uyumu karşılaştırmasında 38 farklılık olarak gözlemlenmektedir.

Her alt grup altında yer alan 48 fikir uyumu karşılaştırmasında en çok sayıda benzer fikre sahip alt grup evli-bekar alt grubu olurken, en çok farklılığın yaşandığı alt grup ise kadın-erkek alt grubudur. 48 fikir uyumu karşılaştırmasının 19'unda her alt grup benzer fikre sahip olurken, 29'unda en az 1 alt gruptan farklı fikirlerin olduğu gözlemlenmektedir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yaratıcı Sınıf Kuramı, yaratıcı sınıfı oluşturan bireylerin büyük şehirlerde yaşamayı tercih etmesinde ve şehir içinde belli semtlerde yoğunlaşmasında yumuşak etkenlerin özellikle de şehirde özgür düşüncüyü geliştiren ortamların ve farklı düşüncelerin gelişmesine imkan sağlayan bir hoşgörü ortamının varlığının, belirleyici olduğunu savunmaktadır. Yaratıcı Sınıf Kuramı'nı İstanbul örneğinde inceleyen bu çalışmanın amacı, yaratıcı sınıfı oluşturan bireylerin hangi semtlerde, hangi nedenlerle yaşadığının, çalıştığıın belirlenmesi yoluyla yaratıcı sınıfı tanımlamaktır. Bu tanımlamanın yapılması sonucunda hangi özelliklere sahip semtlerin yaratıcı sınıfı çekerek şehrin gelişiminde daha çok etki yaratabileceğinin de açıklanması amaçlanmıştır. Doğru bir tanımlamadan yola çıkılarak İstanbul için şehir planlamasına ve işgücü politikasına yönelik uygulamalara yön verilebilir.

İstanbul'da yaşayan yaratıcı sınıf üzerine yapılan bu çalışmanın ilk bulguları, özellikle yumuşak etkenler sözkonusu olduğunda, iş yerinin sağladığı avantajlar arasında Florida'nın kuramında hoşgörü kavramına karşılık olarak kullanılan kültürel çeşitliliğin öne çıkmış olması nedeniyle Yaratıcı Sınıf Kuramı'nı desteklemektedir. Hoşgörü kavramının farklı altgruplar için farklı anlamlar taşıyor olması da çalışmanın önemli bulgularındandır. Kadın-erkek, alt gelir-üst gelir, 35 yaş altı ve üstü, evli-bekar, çocuk sahibi olma-olmama durumlarının hangi altgruplarda farklılıklara yol açtığına bakıldığında tüm etkenlerde en anlamlı farklılıkların kadın-erkek tercihlerinde olduğu görülmektedir. Tüm altgruplarda bakıldığında, özellikle yumuşak etkenlerde, farklı kimliklere tolerans, barışçılık, açıkfikirlilik gibi konularda anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Fikir uyumu karşılaştırması yapıldığında da en çok sayıda benzer fikre sahip alt grup evli-bekar alt grubu olurken, en çok farklılığın yaşandığı alt grup kadın-erkek alt grubudur. Yaratıcı Sınıf kuramında önemli bir yer tutan çeşitliliğe hoşgörü konusunda, altgrupların tercihlerinin anlamlı farklılıklar göstermesi bu hususların gerek şehir planlaması yapılırken gerekse işgücü politikaları geliştirilirken gözönüne alınması gerektiğini göstermektedir.

Bu çalışmanın sonuçları İstanbul'da yaşayan gelişmiş işgücünün yaşama yeri konusunda bilinçli tercihler yaptığını göstermektedir. Hem işyeri hem ikamet yeri seçiminde ulaşım elverişliliği önemli bir etken olarak belirtilmiş olsa da iş ve evin yakın mesafelerde olmaması bilinçli olarak belli mesafelerin katedildiğini göstermektedir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak, şehir planlaması ve işgücü politikaları belirlenirken, şehirlerin yaratıcı sınıfı oluşturan kişileri çekebilmesi için hoşgörü ortamını destekleyen ve farklı kesimlerin paylaşabileceği

ortak alanlar yaratılmasının, sosyal olanakların ve konfor alanlarının artırılmasının ve kişisel güvenlik ihtiyacının karşılanmasının öncelikli ihtiyaçlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu aşamadan sonra, bu çalışmada altgruplar arasında tespit edilen farklılık tespitlerinden yola çıkılarak yaratıcı sınıf farklı kategoriler altında detaylandırılarak, örneğin bilim insanları, bohemler, girişimciler, liderler gibi alt kategoriler üzerinden benzer çalışmalar yapılmalıdır. Daha geniş katılımlı bir anket çalışması ile her bir kategori için tercih nedenleri belirlenmesi yoluyla hangi semtlerin hangi ihtiyaçlara cevap verdiğini ve şehir içinde dağılımın farklılık gösterip göstermediğini anlamak öncelikli hedef olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Agnew, J., Soja, E., Storper, M. (2001), *Global City-regions: Trends, Theory, Policy*, Oxford University Press.
- Andersen, K.A., Lorenzen, M. (2012), *Different Creative Cities: Exploring Danish Data To Adapt The Creative Class Argument To Small Welfare Economies*, *Creative Industries Journal*, 4(2), p.123-136.
- Bontje, M., Musterd, S.(2009), *Creative Industries, Creative Class And Competitiveness: Expert Opinions Critically Appraised*, *Geoforum*, 40, p. 843–852.
- Brown, J., Męczyński, M. (2009), 'Complexities': Locational Choices of Creative Knowledge Workers, *Built Environment* , p.238-252.
- Davidson, M., Wyly, E. (2012), *Classifying London, City: Analysis Of Urban Trends, Culture, Theory, Policy, Action*, 16(4), p. 395-421.
- Gilli, F. (2009), *Sprawl or Reagglomeration? The Dynamics of Employment Deconcentration and Industrial Transformation in Greater Paris* , *Urban Studies*, 46(7),p. 1385- 1400.
- Florida, R. (2002), *The Rise of the Creative Class and How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life*. New York: Basic Books.
- Florida,R., Mellander, C., Stolarick, K. (2010), *Talent, Technology and Tolerance in Canadian Regional Development*, *The Canadian Geographer*, 54(3), p. 277-304.
- Florida,R., Mellander C., Stolarick, K. (2008), *Inside the Black Box of Regional Development, Human Capital , the creative class and tolerance*, *Journal of Economic Geography*, 8,p.615-649.
- Güran, M.C. , Seçilmiş, İ.E. (2013), *Ankara Kültür Ekonomisi: Sektörel Büyüklüklerin Değerlendirilmesi, Kültür Mirası ve Kültür Ekonomisi Envanteri Projesi*, <http://www.envanter.gov.tr/files/kultur-ekonomisi/ake.pdf> (16.02.2016)
- Halbert, L. (2004), *The Decentralization of Intrametropolitan Business Services In The Paris Region: Patterns, Interpretation, Consequences*, *Economic Geography*, 80(4), p. 381-404.
- Hansen, H.K., Niedomsyl, T. (2009), *Migration of The Creative Class: Evidence From Sweden*, *Journal of Economic Geography*,9, p. 191-206.
- Hansen, H.K.(2014), *Florida's Creative Class In A Swedish Context*, C.Mellander, R.Florida, B.T. Asheim, M.Gertler (der.), *The Creative Class Goes Global* içinde, p.87-102.
- Jacobs,J. (1961), *The Death and Life of Great American Cities*, New York: Random House.
- Lazzeretti, L., Capone F., Seçilmiş İ.E.(2014), *Türkiye'de Yaratıcı ve Kültürel Sektörlerin Altyapısı*, *Maliye Dergisi* , 166, p.195-216.
- Lorenzen, M., Andersen, V. K. (2009), *Centrality and Creativity: Does Richard Florida's Creative Class Offer New Insights into Urban Hierarchy?*, 85(4), p.363-390.
- Marlet, G., van Woerkens, C.V. (2014), *Tolerance, Aesthetics, Amenities Or Jobs? The Attraction of The Dutch City To The Creative Class*, C.Mellander, R.Florida, B.T. Asheim, M.Gertler (der.), *The Creative Class Goes Global* içinde, p.138-163.
- Murphy, E., Redmond, D. (2009), *The Role Of 'Hard' And 'Soft' Factors For Accommodating Creative Knowledge: Insights From Dublin's 'Creative Class*, *Irish Geography*, 42(1),p.69-84.
- Petrov, A.N. (2007), *A Look beyond Metropolis: Exploring Creative Class in the Canadian Periphery* ,*Canadian Journal of Regional Science*, 3,p. 451-474.
- Reese, L.A., Faist, J.M., Sands G.(2010), *Measuring The Creative Class: Do We Know It When We See It?*, *Journal of Urban Affairs*, 32(3), p. 345–366.
- Rich, M.A. (2012), *From Coal To Cool: The Creative Class, Social Capital, and The Revitalization of Scranton* , *Journal Of Urban Affairs*, 35(3) ,p. 365–384.
- Scott, A.J.(2006), *Creative Cities: Conceptual Issues and Policy Questions*, *Journal of Urban Affairs*, 28,p.1-17.
- Seçilmiş, E. (2015), *Türkiye'de Yaratıcı Endüstrilerin Kümelenmesi*, *Ege Akademik Bakış*, 15(1), p.9-18.

Türksever, A.N., Atalık, G.(2001), Possibilities And Limitations For The Measurement of The Quality of Life In Urban Areas, Social Indicators Research, 53,p. 163-87.

Ülengin, B., Ülengin, F., Güvenç, Ü. (2001), A Multidimensional Approach To Urban Quality Life: The Case of İstanbul, European Journal of Operational Research, 130,p.361-374.

Van Aalst, I., Atzema, O., Boschma, R., Van Oort, F. (2014), The Creative Class, Related Variety and Economic Growth in Dutch City-regions, C.Mellander, R.Florida, B.T. Asheim, M.Gertler (der.), The Creative Class Goes Global içinde,p. 164-182.

Ek:1 YARATICI SINIF ANKETİ

S1 Lütfen aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Yaş :

Cinsiyet:

Meslek:

S2 Lütfen Eğitim durumunuzu son bitirdiğiniz okula göre işaretleyiniz.

İlköğretim

Lise

Üniversite (Lisans)

Üniversite (Yüksek Lisans)

Üniversite (Doktora)

S3 Lütfen aylık gelir düzeyinizi aşağıda belirtilen aralıklar arasından seçerek belirtiniz.

0-2000 TL

2000-4000TL

4000-6000TL

6000-8000TL

8000-10000TL

10000 TL üzeri

Değişken

S4 Lütfen iş için seçtiğiniz semti ve bu semti neden tercih ettiğinizi belirtiniz.

S5 Lütfen ev için seçtiğiniz semti ve bu semti neden tercih ettiğinizi belirtiniz.

S6 Lütfen ev-iş arası mesafeyi yaklaşık olarak "km" cinsinden belirtiniz.

S7 Lütfen ev-iş arası mesafeyi katedmek için ihtiyacınız olan zamanı "dakika" cinsinden belirtiniz.

S8 Lütfen çalıştığınız iş adresinizin , lokasyon açısından sert faktörlerini işaretleyiniz.(Birden çok seçim kullanılabilir.)

iyi üniversitelerin yakın mesafede olması

Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği

Semtteki yapıların kalitesi

Semtteki yapıların elverişliliği

Semtteki yapıların ekonomik oluşu

Doğaya yakın oluşu

Ulaşım açısından elverişliliği

Mikro iklim koşulları

Semtin büyüklüğü

Daha yüksek kazanç ile çalışılabilirliği

İş açısından fırsatları barındırması

S9 Lütfen çalıştığınız iş adresinizin, lokasyon açısından yumuşak faktörlerini işaretleyiniz.(Birden çok seçim kullanılabilir.)

Kültürel Çeşitlilik

Sosyal olanakların fazla olması

Semtteki sıcakkanlılık

Konuşulan dil

Gay/Lezbiyen toleransının yüksek oluşu

Açık fikirli ve hoşgörülü oluşu

Farklı insan kimliklerine açık oluşu

Konfor alanlarının çokluğu (Restaurantlar, Barlar, Publar, Sinemalar, Spor olanakları vs.)

Doğal olanaklar(Parklar, Bahçeler, Trafikten uzak oluşu, Gürültü kirliliğinin azlığı, Hava kirliliğinin azlığı vs.)

Kişisel güvenlik

Suç oranının düşük oluşu

Uyşturucu kullanımının düşük oluşu

S10 Lütfen çalıştığınız iş adresinizi lokasyon olarak değerlendirdiğinizde etkili olan sert faktörleri önem derecesine göre belirtiniz.
(10- En Önemli / 1 En Önemsiz)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
İyi üniversitelerin yakın mesafede olması										
Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği										
Semtteki yapıların kalitesi										
Semtteki yapıların elverişliliği										
Semtteki yapıların ekonomik oluşu										
Doğaya yakın oluşu										
Ulaşım açısından elverişliliği										
Mikro iklim koşulları										
Semtün büyüklüğü										
Daha yüksek kazanç ile çalışılabilmesi										
İş açısından fırsatlar barındırması										

S11 Lütfen çalıştığınız iş adresinizi lokasyon olarak değerlendirdiğinizde etkili olan yumuşak faktörleri önem derecesine göre belirtiniz.
(10- En Önemli / 1 En Önemsiz)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kültürel Çeşitlilik										
Sosyal olanakların fazla olması										
Semtteki sıcakkanlılık										
Konuşulan dil										
Gay/Lezbiyen toleransının yüksek oluşu										
Açık fikirli ve hoşgörülü oluşu										
Farklı insan kimliklerine açık oluşu										
Konfor alanlarının çokluğu (Restoranlar, Barlar, Publar, Sinemalar, Spor olanakları vs.)										
Doğal olanaklar(Parklar, Bahçeler, Trafikten uzak oluşu, Gürültü kirliliğinin azlığı, Hava kirliliğinin azlığı vs.)										
Kişisel güvenlik										
Suç oranının düşük oluşu										
Uyşturucu kullanımının düşük oluşu										

S12 Lütfen ikamet ettiğiniz ev adresini seçmenizdeki etkili olan sert ve yumuşak faktörleri işaretleyiniz. (Birden çok seçim kullanılabilir.)

- İyi üniversitelerin yakın mesafede olması
- Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği
- Semtteki yapıların kalitesi
- Semtteki yapıların elverişliliği
- Semtteki yapıların ekonomik oluşu
- Doğaya yakın oluşu
- Ulaşım açısından elverişliliği
- Mikro iklim koşulları
- Semtın büyüklüğü
- Daha yüksek kazanç ile çalışılabilmesi
- İş açısından fırsatları barındırması
- Kültürel Çeşitlilik
- Sosyal olanakların fazla olması
- Semtteki sıcakkanlılık
- Konuşulan dil
- Gay/Lezbiyen toleransının yüksek oluşu
- Açık fikirli ve hoşgörülü oluşu
- Farklı insan kimliklerine açık oluşu
- Çocuk için güvenli oluşu
- Arkadaşlara yakınlık
- Büyük aileye yakınlık
- O semtte doğmuş olmak
- O semtte okumuş olmak
- İş yerinin yakın olması
- Konfor alanlarının çokluğu (Restoranlar, Barlar, Publar, Sinemalar, Spor olanakları vs.)
- Doğal olanaklar(Parklar, Bahçeler, Trafikten uzak oluşu, Gürültü kirliliğinin azlığı, Hava kirliliğinin azlığı vs.)
- Kişisel güvenlik
- Suç oranının düşük oluşu
- Uyuşturucu kullanımının düşük oluşu

S13 Lütfen ikamet ettiğiniz ev adresini seçmenizdeki etkili olan tüm sert faktörlerin önem derecesini belirtiniz.

(10- En Önemli / 1 En Önemsiz)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
İyi üniversitelerin yakın mesafede olması										
Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği										
Semtteki yapıların kalitesi										
Semtteki yapıların elverişliliği										
Semtteki yapıların ekonomik oluşu										
Doğaya yakın oluşu										
Ulaşım açısından elverişliliği										
Mikro iklim koşulları										
Semtın büyüklüğü										
Daha yüksek kazanç ile çalışılabilmesi										
İş açısından fırsatlar barındırması										

S14 Lütfen ikamet ettiğiniz ev adresini seçmenizde etkili olan tüm yumuşak faktörlerin önem derecesini belirtiniz.
(10- En Önemli / 1 En Önemsiz)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kültürel Çeşitlilik										
Sosyal olanakların fazla olması										
Semtteki sıcakkanlılık										
Konuşulan dil										
Gay/Lezbiyen toleransının yüksek oluşu										
Açık fikirli ve hoşgörülü oluşu										
Farklı insan kimliklerine açık oluşu										
Çocuk için güvenli oluşu										
Arkadaşlara yakınlık										
Büyük aileye yakınlık										
O semtte doğmuş olmak										
O semtte okumuş olmak										
İş yerinin yakın olması										
Konfor alanlarının çokluğu (Restaurantlar, Barlar, Publar, Sinemalar, Spor olanakları vs.)										
Doğal olanaklar(Parklar, Bahçeler, Trafikten uzak oluşu, Gürültü kirliliğinin azlığı, Hava kirliliğinin azlığı vs.)										
Kişisel güvenlik										
Suç oranının düşük oluşu										
Uyuşturucu kullanımının düşük oluşu										

S15 Lütfen iş adresinizi değiştirmeye sebep olabilecek sert faktörleri işaretleyiniz .(Birden çok seçim kullanılabilir.)

- İyi üniversitelerin yakın mesafede olması
- Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği
- Semtteki yapıların kalitesi
- Semtteki yapıların elverişliliği
- Semtteki yapıların ekonomik oluşu
- Doğaya yakın oluşu
- Ulaşım açısından elverişliliği
- Mikro iklim koşulları
- Semtin büyüklüğü
- Daha yüksek kazanç ile çalışılabilmesi
- İş açısından fırsatları barındırması

S16 Lütfen iş adresinizi değiştirmeye sebep olabilecek yumuşak faktörleri işaretleyiniz Birden çok seçim kullanılabilir.)

- Kültürel Çeşitlilik
- Sosyal olanakların fazla olması
- Semtteki sıcakkanlılık
- Konuşulan dil
- Gay/Lezbiyen toleransının yüksek oluşu
- Açık fikirli ve hoşgörülü oluşu
- Farklı insan kimliklerine açık oluşu
- Çocuk için güvenli oluşu
- Arkadaşlara yakınlık
- Büyük aileye yakınlık
- O semtte doğmuş olmak
- O semtte okumuş olmak
- İş yerinin yakın olması
- Konfor alanlarının çokluğu (Restaurantlar, Barlar, Publar, Sinemalar, Spor olanakları vs.)
- Doğal olanaklar(Parklar, Bahçeler, Trafikten uzak oluşu, Gürültü kirliliğinin azlığı, Hava kirliliğinin azlığı vs.)
- Kişisel güvenlik
- Suç oranının düşük oluşu
- Uyuşturucu kullanımının düşük oluşu

S17 Lütfen ikamet ettiğiniz ev adresinizi değiştirmeye sebep olabilecek sert faktörleri işaretleyiniz .(Birden çok seçim kullanılabilir.)

- İyi üniversitelerin yakın mesafede olması
- Çevredeki gelişmiş yapı çeşitliliği
- Semtteki yapıların kalitesi
- Semtteki yapıların elverişliliği
- Semtteki yapıların ekonomik oluşu
- Doğaya yakın oluşu
- Ulaşım açısından elverişliliği
- Mikro iklim koşulları
- Semtin büyüklüğü
- Daha yüksek kazanç ile çalışılabilmesi
- İş açısından fırsatları barındırması

S18 Lütfen ikamet ettiğiniz ev adresinizi değiştirmeye sebep olabilecek yumuşak faktörleri işaretleyiniz Birden çok seçim kullanılabilir.)

- Kültürel Çeşitlilik
- Sosyal olanakların fazla olması
- Semtteki sıcakkanlılık
- Konuşulan dil
- Gay/Lezbiyen toleransının yüksek oluşu
- Açık fikirli ve hoşgörülü oluşu
- Farklı insan kimliklerine açık oluşu
- Çocuk için güvenli oluşu
- Arkadaşlara yakınlık
- Büyük aileye yakınlık
- O semtte doğmuş olmak
- O semtte okumuş olmak
- İş yerinin yakın olması

Konfor alanlarının çokluğu (Restaurantlar, Barlar, Publar, Sinemalar, Spor olanakları vs.)

Doğal olanaklar(Parklar, Bahçeler, Trafikten uzak oluğu, Gürültü kirliliğin azlığı, Hava kirliliğinin azlığı vs.)

Kiřiisel güvenlik

Suç oranın düşük oluğu

Uyuşturucu kullanımının düşük oluğu